

ASPECTUL POTENȚIALULUI COOPERĂRII TRANSFRONTALIERE PENTRU DEZVOLTAREA REGIUNILOR REPUBLICII MOLDOVA

THE ASPECT OF POTENTIAL CROSS-BORDER COOPERATION IN DEVELOPING THE REGIONS OF MOLDOVA

*Leonid BABII,
Universitatea de Stat „Alec Russo” din Bălți*

Rezumat: Cooperarea transfrontalieră reprezintă unul din instrumentele polivalente importante care presupune și mobilizarea resurselor financiare în cadrul unor proiecte comune. Obiectivele pe termen lung ale unor atare proiecte au ca finalitate: crearea mai multor avantaje bilateral, îmbunătățirea infrastructurii fizice și economice, dezvoltarea resurselor umane ale regiunii, adâncirea legăturilor culturale și educaționale, pregătirea pentru aderarea la UE, protecția mediului etc.

Cuvinte-cheie: cooperarea transfrontalieră, resurse financiare, proiecte, oportunități.

Abstract: Cross-border cooperation is one of the major multipurpose tools that involves the mobilization of financial resources in some joint projects. Long-term objectives of such projects are aimed at: creating more multiple bilateral benefits, improving the physical and economic infrastructure, developing human resource in the region, expanding cultural and educational cooperation, preparing to join the EU, environmental protection, etc.

Key-words: cross-border cooperation, financial resources, projects, opportunities.

În Republica Moldova mecanismul cooperării transfrontaliere sub diferite forme funcționează eficient, avantajele acestora fiind de necontestat:

- dinamizarea relațiilor economice și comerciale între părțile-membre;
- favorizarea schimburilor culturale, artistice și științifice, a contactelor între persoane și colectivități umane;
- cooperarea în domeniul ecologiei;
- asigurarea unor sisteme rapide și eficiente de comunicații și transport;
- dezvoltarea relațiilor transfrontaliere în diverse domenii.

Un rol catalizator în dezvoltarea cooperării transfrontaliere îl reprezintă alocarea de către Uniunea Europeană și alte organisme financiare internaționale a unor sume considerabile destinate programelor de cooperare respective, mai ales a Programului TACIS.

Moldova a beneficiat de asistență tehnică pentru implementarea proiectelor de cooperare transfrontalieră în valoare de 31 milioane Euro. În cadrul programului au fost implementate atât proiecte mari în valoarea de peste 1 milion Euro, cât și proiecte mici în valoare de 50.000-200.000 Euro.

Majoritatea resurselor financiare utilizate în cadrul acestui program au fost alocate lucrărilor de îmbunătățire a infrastructurii vamale. Astfel au fost efectuate lucrările de modernizare a posturilor de trecere vamală de la Leușeni, Giurgiulești și Ungheni. De asemenea, a fost reconstruit podul Rădăuți-Lipcani.

Câteva proiecte de o talie mai mare în domeniul dezvoltării economice au fost finanțate de către Comisia Europeană în această perioadă în țările beneficiare, Moldova beneficiind la acest capitol de un proiect la Ungheni, scopul căruia a fost crearea unui Business Centru, care are un impact pozitiv asupra dezvoltării economice regionale, dar și a comerțului transfrontalier.

Cu susținerea financiară a Uniunii Europene în cadrul programului TACIS CBC au fost implementate și un șir de proiecte de talie mică, scopul cărora era dezvoltarea cooperării dintre autoritățile publice locale din Moldova și România, consolidarea capacităților actorilor implicați și promovarea valorilor comune. Primele raioane care au beneficiat de proiecte în cadrul acestui program au fost Hâncești și Fălești.

Din cele 13 Programe de Vecinătate existente, Republica Moldova este eligibilă în cadrul a două programe de vecinătate:

- Programul de Vecinătate Moldova-România;
- Programul Interreg IIIB-CADSES (Caspian Adriatic and South East Space).

La moment, din cadrul bugetului Programului de Vecinătate bilateral Ro-Mo evidențiem două proiecte:

- „Asigurarea dezvoltării economice în regiunea de frontieră între România și Moldova prin îmbunătățirea aprovizionării cu apă potabilă” (buget – 820.000 Euro, beneficiar: primăria comunei Mingir, raionul Hâncești),
- „Dezvoltarea capacității investiționale în zona turistică Hâncești-Vaslui” (buget – 418.000 Euro, beneficiar: Consiliul raional Hâncești).

În cadrul licitației au fost recepționate 142 de propuneri de proiecte pentru Prioritatea 1. „Dezvoltarea economică și socială”: 89 pe partea română, și, respectiv, 54 pe partea moldovenească a programului.

Bugetul disponibil în cadrul licitației este de 3,3 mil. Euro, cel solicitat de către aplicanți în totalitate fiind de 16 692 398 Euro, fapt ce denotă importanța programelor de cooperare tranfrontalieră pentru autoritățile publice locale și organizațiile non-profit.

Ca urmare a procesului de evaluare au fost propuse spre finanțare 10 propuneri de proiecte cu rezerve și pentru un proiect adițional.

Cu referință la Programul CADSES, menționăm că alocarea bugetară pentru Moldova și Ucraina este de 5 mil. Euro. Măsurile prioritare în cadrul programului sunt:

- planificarea spațială și urbană durabilă;
- probleme de mediu;
- infrastructura de transport.

La moment, în cadrul programului este în desfășurare doar un proiect „Revitalizarea orașelor istorice”.

Este necesar de menționat că fondurile oferite pentru lărgirea cooperării transfrontaliere sunt în permanentă creștere și anume aceste resurse pot aduce un impact pozitiv asupra îmbunătățirii infrastructurii și ridicării nivelului socio-economic a regiunilor.

Începând cu anul 2007, Uniunea Europeană a lansat un șir de programe de cooperare transfrontalieră în cadrul noului Instrument European de Parteneriat și Vecinătate (ENPI) 2007-2013, dintre care:

- Programul trilateral România-Ucraina-Moldova (bugetul total constituie 126 milioane Euro, 3 țări eligibile);
- Programul Marea Neagră (bugetul total constituie 17 milioane Euro, 10 țări eligibile);
- Programul de Cooperare Transnațională în Europa de Sud-Est (bugetul total 206 mil. Euro, 16 țări partenere).

Finanțarea Comisiei Europene pentru Programul Operațional Comun România-Ucraina-Republica Moldova 2007-2013 este de 126,72 milioane de Euro, pentru perioada 2007-2013. La aceste fonduri se va adăuga cofinanțarea celor trei state partenere, în sumă de 11.404.628 Euro, în total – 138.122.695 Euro.

Prin intermediul acestor programe se presupune finanțarea programelor comune, beneficiarii cărora vor deveni regiunile eligibile ale Statelor membre și ale țărilor partenere care au hotar comun.

În cadrul acestor programe sunt posibilități semnificative de a colabora cu statele vecine în diverse domenii de avantaj reciproc.

Elementul inovativ al acestor programe este utilizarea unui buget pentru toate statele participante și a unui armonizat set de reguli și proceduri.

Deși cadrul legal existent este suficient pentru coordonarea și planificarea activităților legate de dezvoltarea euroregiunilor, colaborarea transfrontalieră se caracterizează printr-un triplu deficit – de prosperitate, de cooperare și deficit de integrare. Problemele de ordin politic existente între statele partenere n-au permis semnarea unor acorduri interstatale cu privire la lărgirea substanțială a competențelor autorităților locale în ceea ce privește activitatea euroregiunilor. Regimul circulației mărfurilor, capitalurilor și forței de muncă în Euroregiuni nu se deosebește, cu mici excepții, de cadrul general existent.

Situația Euroregiunilor, spre exemplu, „Dunărea de Jos” și „Prutul de Sus”, deși proiectate a fi realizate de aceiași parteneri, nu este similară. Cooperarea din sud, cu urmări pozitive în învierea activității economice și ameliorarea nivelului de trai al locuitorilor din zonele nord-dunărene – mai puțin dezvoltate – convine și nu pune probleme pentru strategia Ucrainei. În consecință, orașul Galați și-a asigurat calitatea de centru al euroregiunii, prin forța sa economică, polarizând viața comercială a sudului Republicii Moldova și a raioanelor dunărene ale Ucrainei. Euroregiunea „Prutul de Sus” prezintă un interes sporit pentru Ucraina, întrucât aceasta îi favorizează dezvoltarea pe direcția vest. În consecință, Kievul va coopera angajat pentru realizarea unei Euroregiuni într-o zona

mai amplă decât cea preconizată inițial, cuprinzând regiunea Cernăuți, nordul județelor Suceava, Botoșani și al Republicii Moldova, Maramureșul de Nord și Transcarpatia. Prin aceasta se urmărește crearea și consolidarea unei regiuni cu centrul la Cernăuți, cu un viitor economic bine conturat.

Evaluarea potențialului economic și social al euroregiunilor identifică numeroase oportunități de cooperare transfrontalieră din diverse domenii, care vor accelera cooperarea economică, precum și vor impulsiona dezvoltarea economică a celor trei țări părți. Din întregul spectru de oportunități vom menționa:

- Corelarea programelor regionale de dezvoltare a infrastructurii rutiere și a căilor fluviale de navigare.
- Constituirea unor structuri comune privind certificarea mărfurilor, dezvoltarea piețelor de desfacere a produselor, ocuparea forței de muncă, valorificarea și dezvoltarea potențialului economic existent.
- Coordonarea eforturilor privind aprovizionarea cu apă potabilă și gaz natural.
- Dezvoltarea infrastructurii care să asigure facilitarea trecerii frontierelor, realizarea unor noi puncte de trecere a frontierei și modernizarea celor existente.
- Dezvoltarea și promovarea comună de oferte turistice și a traficului turistic.
- Organizarea festivalurilor, expozițiilor, târgurilor culturale și competițiilor sportive regionale.
- Coordonarea programelor de protecție a mediului, realizarea în comun a proiectelor și monitorizarea în comun a factorilor de poluare din regiuni.

Așadar, în prezent, este necesar de a spori capacitatea resurselor umane, potențial antrenat în acest exercițiu.

Bibliografie

1. Leonid Babii, „Economia regională”, Chișinău, 2008.
2. M. Roșcovan, V. Bulat, „Ghid de cooperare transfrontalieră”, Chișinău, 2010.